

Subregionaal Overlegorgaan voor het Gentse zeehavengebied

dd. 29 november 2023

Advies over de Conceptuele ontwerp oefening RUIM(TE).DENKEN.ZELZATE

In navolging van artikel 28 van het decreet van 2 maart 1999 houdende het beleid en het beheer van de zeehavens (havendecreet) heeft de Vlaamse Regering voor het Gentse havengebied een subregionaal overlegorgaan (SRO) opgericht om de impact van de havenactiviteiten op de ruimtelijke ordening, het leefmilieu, de mobiliteit en de leefbaarheid van de woonkernen na te gaan en daaromtrent adviezen in te winnen. De adviezen van het overlegorgaan worden overgemaakt aan de Vlaamse Regering die de samenstelling, de concrete adviesopdracht en de werking van dat gewestelijk subregionaal overlegorgaan bepaalt.

1. Situering

Ter hoogte van de gemeente Zelzate komen mogelijk heel wat te (her)ontwikkelen infrastructuur samen in combinatie met ruimtelijke ontwikkelingen: R4WO, pijpleidingen, 380 kV, spoorprojecten (Rail Gent Terneuzen, Trein Gent Terneuzen, Havenspoorlijn,...), kanaalaanpassingen, een nieuwe verdiepte Zelzate tunnel,... Deze ontwikkelingen hebben, deels, een grensoverschrijdende impact en zoeken veelal dezelfde fysieke en planologische ruimte op.

Een aantal van deze infrastructuur zijn relevant in het functioneren van de as Antwerpen – North Sea Port – Zeebrugge in een oost-west relatie alsook de as Rotterdam – North Sea Port – Parijs in een noord-zuid relatie. Zelzate en omgeving vormen hierdoor een belangrijke energie- en mobiliteitsknoop, een connector van verschillende modi, met een cruciaal belang voor de modal shift en de energietransitie binnen de Vlaamse en Nederlandse havens.

Op dit moment is er echter geen toekomstbeeld vastgelegd voor alle mogelijk te (her)ontwikkelen infrastructuur en ruimtelijke ontwikkelingen in de omgeving van Zelzate. In de omgeving en bij verschillende stakeholders leeft de vraag naar een dergelijk toekomstbeeld.

Op vraag van de minister van Mobiliteit en Openbare Werken en het Departement Mobiliteit en Openbare Werken aan het Project Gentse Kanaalzone is een conceptuele ontwerp oefening gemaakt. Hierbij is, op basis van conceptueel ontwerpend onderzoek en scenario's, werk gemaakt van een dergelijk toekomstbeeld met ook aandacht voor 'leefbaarheid' als een essentieel uitgangspunt.

2. Proces ontwerp oefening

De ontwerp oefening ging van start in mei 2022 met een zo breed mogelijke inventarisatieronde bij alle partners met de bedoeling om zo veel mogelijk data naar boven te halen. Deze eerste stap vormt de basis om in najaar 2022 de eerste ontwerp scenario's te ontwikkelen. De ontwerp scenario's werden toegelicht en besproken in het voorjaar 2023. Tegelijkertijd werd advies gevraagd aan alle partners. Deze eerste ontwerp fase en de verschillende adviezen vormden basis voor een tussentijds rapport dd. mei 2023. Op basis van het tussentijds rapport is het ontwerp team verder aan de slag gegaan in het ontwikkelen en verfijnen van definitieve scenario's als basis voor het eindrapport.

Elke processtap werd steeds toegelicht aan en besproken met een brede groep stakeholders tzt. een ambtelijke technische werkgroep (Vlaamse overheid, Zelzate, infrastructuurontwikkelaars / beheerders, belangenverenigingen en North Sea Port), college van burgemeester en schepenen Zelzate en een klankbordgroep met bewoners. Ook werd er terugkoppeling georganiseerd binnen de reguliere overlegorganen van het Project Gentse Kanaalzone.

3. Resultaten ontwerp oefening

Op basis van de inventarisatieronde is gebleken dat het spanningsveld tussen te (her)ontwikkelen infrastructuur en de omgeving zich nadrukkelijk manifesteert binnen 2 corridors. Voor beide corridors werden verschillende scenario's onderzocht en ontwikkeld. In het ontwerp van eindrapport worden volgende scenario's beschreven:

- Corridor Oost – R4 Oost tussen de grens en de E34
 - Scenario spoor en R4 verdiept
 - Scenario spoor verhoogd en R4 verdiept
 - Scenario maximaal oost - spoor en R4 op maaiveld
- Corridor Zuid – E34
 - Scenario uitbuigen
 - Scenario gestrekt

4. Relatie met Vlaams beleid

Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (1997) selecteert Gent – Terneuzen als een grensoverschrijdend stedelijk en economisch netwerk dat structuurbepalend is op Vlaams niveau. Zelzate en het studiegebied zijn centraal gelegen binnen dit netwerk en vormen een cruciaal multimodaal knooppunt in alle windrichtingen.

Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen ambieert oa. het doortrekken van de spoorlijn L204 op de oostelijke oever van het kanaal Gent-Terneuzen naar Zeeuws-Vlaanderen. De E34, onderdeel van het Europese TENT-T netwerk, wordt beschouwd als de voornaamste interhavenverbinding over de weg tussen Zeebrugge, Gent en Antwerpen. Ook wordt gevraagd om een toekomstige havenspoorlijn langsheen de E34 en in het verbinden van Zeebrugge, Gent en Antwerpen niet te hypothekeren door het maximaal bebouwingsvrij houden van het bewuste traject. Al deze principes en ambities krijgen mee vertaling in de verschillende scenario's en dit binnen een complexe planologisch en fysiek beperkte ruimte.

Het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Afbakening zeehaven Gent' (2005) voorziet in een planologische aanduiding en bestemmingsvoorschrift in functie van de aanleg, beheer en exploitatie van de R4-Oost en delen van E34 ter hoogte van Zelzate evenals voor fiets- en voetpaden, bovengrondse en ondergrondse leidingen en nutsvoorzieningen en spoorinfrastructuur. Op basis van de conceptuele ontwerp oefening wordt vastgesteld dat de verschillende scenario's voor de 'Corridor Oost – R4 Oost tussen de grens en de E34' niet realiseerbaar zijn binnen het bestaand planologisch kader.

5. Advies

Na beraadslaging in de vergadering van 29 november 2023 vraagt het SRO aan de Vlaamse Regering om:

- 1. akte te nemen van het eindrapport 'Conceptuele ontwerp oefening RUIM(TE).DENKEN.ZELZATE';**
- 2. op basis van het eindrapport hoogdringend de nodige onderzoeken en planprocessen op te starten en hierbij rekening te houden met de onderlinge samenhang tussen de verschillende projecten en de reeds toegezegde budgetten voor Rail Ghent Terneuzen;**
- 3. voor deze onderzoeken en planprocessen de dialoog met de bevoegde Nederlandse overheid verder te zetten;**
- 4. de verschillende infrastructuurprojecten gefaseerd en in onderlinge samenhang te realiseren;**
- 5. voor de uitvoering van de verschillende infrastructuurprojecten de noodzakelijke financiële middelen te voorzien in het bijzonder:**
 - a. Een herbevestiging van de middelen voor de aanleg van de spoorzoekers R4 en E34;**
 - b. Een financiële reservatie voor de ombouw van de R4 ten noorden van de E34 voor te bereiden.**